

Ο ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Στὸ φύλλο τῆς 15 Ἰουλίου 1931 τῆς Ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύτηκε ὁ νέος Νόμος 5098 πὸν ρυθμίζει τὸν καινούριον γιὰ τὴν Ἑλλάδα θεσμό τῶν Παιδικῶν Δικαστηρίων. Ὁ νόμος αὐτός ψηφίστηκε ἀπὸ τὴ Βουλὴ σχεδὸν στὰ κρυφὰ (ὅπως ἐγράψαμε καὶ στὸ προηγούμενον φύλλο τοῦ Ἄγωνα) καὶ τὶς βασικὰς ἀλλαγὰς πὸν εἶχαν προτείνει, ἡ ὑπερησία φιλικῶν, οἱ σύλλογοι πὸν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ, οἱ ἐπιστήμονες μὲ εἰδικὰς διαλέξεις, αὐτὸς ἀκόμα ὁ εἰσηγητὴς τοῦ νομοσχεδίου, ὁ γερουσιαστὴς κ. Φωτάκις, δὲν τὶς ἔλαβε κανεὶς ὑπ' ὄψιν.

Ἔτσι ὁ νόμος ἐπῆρε τὴν πῶς συντηρητικὴ καί, ἂν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ, «παλιομοδίτικη» μορφή πὸν θὰ μποροῦσε νὰ πάρει. Ἀλλὰ ἂς ἐξετάσουμε πῶς προβλέπεται ἡ **σύνθεση τοῦ δικαστηρίου**, ἡ **ποιτική εὐθύνη** καὶ ποιοὶ θὰ εἶναι οἱ ἐπιμελητὲς.

Α'. Σύνθεση τοῦ δικαστηρίου.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸ δικαστήριο ὁρίζεται ὅτι θὰ εἶναι **μονομελές**, δηλ. οἱ πάρεδροι, πὸν ὁ ἕνας θὰ ἦταν γυναίκα ὅπως τοὺς καθιέρωνε τὸ νομοσχέδιον τοῦ κ. Πετρίδη (Ἰανουάριος 1929), δὲ θὰ ὑπάρχουν.

Ὁ παιδικὸς δικαστὴς θὰ διορίζεται ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο μεταξὺ τῶν μελῶν του, δηλ. παιδικὸς δικαστὴς θὰ γίνῃ ἕνας ἀπὸ τοὺς Πρωτοδικεὺς πὸν ὑπάρχουν ἤδη, καὶ θὰ τοῦ προστεθῇ μιὰ βαρεῖα

δουλειὰ κοντὰ στὶς χίλιες ἄλλες πὸν ἔχει σήμερα καὶ εἶναι παραφορτωμένος.—Ὁ Νόμος προβλέπει ὅτι μπορεῖ νὰ διοριστῇ καὶ παιδικὸς δικαστὴς ἕνας πτυχιούχος τῆς νομικῆς πὸν ἔκανε εἰδικὰς σπουδὰς στὸ ἐξωτερικὸ καὶ θὰ πάρει τὸ βαθμὸ τοῦ Πρωτοδίκη, μὰ δὲν ὁρίζει ρητὰ ὅτι μποροῦν νὰ διοριστοῦν καὶ γυναῖκες δικαστὲς, ὅπως εἶχαν ζητήσει τὰ γυναίκεῖα σωματεῖα στὰ διάφορα ὑπομνήματά τους. Ἔτσι, μὲ τὸν Νόμο περὶ δικαστῶν πὸν ἀπαγορεύει ρητῶς στὶς γυναῖκες νὰ εἶναι δικαστὲς καὶ μὲ τὴν ἐρμηνεία πὸν ἔδωσε τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας στὸ ἀρ. 6 τοῦ Συντάγματος μὴ ἀναγνωρίζοντας τὴν ἰσότητα τῶν φύλων πὸν ἀναγράφεται ἐκεῖ, θὰ εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἰδοῦμε ποτὲ καὶ στὴν Ἑλλάδα, ὅπως στὴν Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Γερμανία, γυναῖκες παιδικὸς δικαστὲς.

Τὴν ἴδια αὐστηρὴ μορφή τοῦ δικαστηρίου διατήρησε ὁ νόμος ὁρίζοντας ἕνα ἐφετεῖο ἀπὸ τρεῖς δικαστὲς γιὰ δευτεροβάθμιον δικαστήριον, ἐπίσης καὶ ὅτι «τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορεῖν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀνηλίκων ἀνήκει εἰς τὸν Εἰσαγγελέα Πλημμελοδικῶν» (ἀρ. 22 § 2). Καὶ ἐδῶ δηλ. εἶναι μιὰ δειλία τοῦ νομοθέτη πὸν προτιμᾷ νὰ ἀναθέσει καὶ ἄλλες ἀκόμα φροντίδες στὸν δυστυχεῖ αὐτὸν εἰσαγγελέα παρὰ νὰ ἀποφασίσῃ νὰ τὸν καταργήσῃ γιὰ τὰ παιδικὰ δικαστήρια. Ἔτσι μποροῦμε νὰ λέμε ὅτι ἔχομε παιδικὰ δικαστήρια καὶ δὲν πειράξαμε καὶ πολὺ τὴν παλιὰ μας δικονομία. Φυσικὰ ὁ εἰσαγγε-

λέας θὰ ἔχει ἀπέναντί του τὸ δικηγόρο, ὁ ὁποῖος εἶναι γνωστὸ ὅτι θὰ δασκαλεῖν ἀπὸ πρῖν τὸν μικρὸν τὸν πελάτη τί πρέπει νὰ πῆ καὶ τί νὰ ἀποσιωπήσει γιὰ νὰ ἀποδείξει ὅτι ἐνήργησε τὸ παιδί «ἄνευ διακρίσεως» καὶ νὰ τὸ ἀλλάξει ἀπὸ κάθε εὐθύνη καὶ ἔτσι θὰ παρουσιάζονται ὅλα τὰ παιδιά ἀνεύθυνα καὶ θὰ κριταντᾶ περὶ τὸν ὁ παιδικὸς δικαστὴς.

Β'. Ποινικὴ εὐθύνη τοῦ παιδιοῦ.

Ἄσκα εἶπα ἀμέσως πᾶρα πάνω ἔχουν ἀμεση σχέση μὲ τὸ σύστημα τῆς ποινικῆς εὐθύνῃς πὸν καθιερώσει ὁ νέος Νόμος. Εἶναι τὸ χειρότερον πὸν μπορούσε νὰ βρεθῆ, γιὰ τὴν 1) τὰ παιδιά κάτω ἀπὸ τὰ 12 θεωροῦνται ἀνεύθυνα καὶ δὲν δικάζονται διόλου, 2) τὰ παιδιά πάνω ἀπὸ τὰ 16 ὑπάγονται στὰ ταχτικά δικαστήρια, 3) τὰ παιδιά 12—16 χρόνων πὸν ἐνήργησαν «ἄνευ διακρίσεως» δηλ. δὲν εἶχαν συνείδηση αὐτοῦ πὸν ἔκαναν ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὴν ποινή.

Ἔτσι σὲ ποιὸν πρέπει νὰ περιορισθῆ ὁ παιδικὸς δικαστὴς; Στὰ παιδιά 12—16 χρόνων πὸν ἐνήργησαν μετὰ διακρίσεως.

Ἄλλὰ ὅπως εἶδαμε πᾶρα πάνω ὁ δικηγόρος τοῦ παιδιοῦ θὰ προσπαθῆσει ὅσο μπορεί νὰ βγάλῃ τὸ μικρὸν τὸν πελάτη ἀνεύθινο γιὰ τὴν θὰ πληρωθῆ. Ἄν ὑπάρξουν δέκα δικηγόροι εὐσυνείδητοι πὸν νὰ θέλουν νὰ βοηθήσουν τὸ δικαστὴ νὰ φροντίσει γιὰ τὴν βελτίωση καὶ τὴν ἀναμόρφωση τοῦ παιδιοῦ, θὰ ὑπάρξουν (μὲ τὴν σημερινὴν ὑπερπληθῶρα τῶν δικηγόρων) ἄλλοι 50 ἀσυνήδειτοι πὸν θὰ κιντᾶν τὸ συμφέρον τους ἀπὸ τὴν στενήν του ἀποψη. Γιὰ αὐτὰ τὰ παιδιά 12—16 ἔτων ὁ Νόμος ὁρίζει ὅτι κλείνεται σὲ **σωφρονιστικὰ** καταστήματα καὶ ὄχι πᾶν σὲ ἐπανορθωτικὰ σχολεῖα, ὅπως ἔλεγε τὸ νομοσχέδιο Πετρίδη. Ὁ λόγος τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς εἶναι φανερός. Σωφρονιστικὰ καταστήματα ὑπάρχουν: οἱ φυλακὲς Ἀβέρωφ καὶ ἡ Κασσαβέτιος τῆς Θεσσαλίας, ἐνῶ ἐπανορθωτικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ ἰδρυνθοῦν ἐπίτηδες, ὥστε καὶ ἐδῶ βλέπομε μισὰ μέτρα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παιδιά αὐτὰ ὁ παιδικὸς δικαστὴς ἔχει στὴ δικαιοδοσίαν του καὶ τοὺς ἀνηλίκους κάτω ἀπὸ 18 χρόνων, πὸν ἐπιδίδονται στὴν ἀληθείαν, τὴν ἐπαιτία ἢ τὴν πορνείαν. Γιὰ τὰ εἰδικῶς τὰ παιδιά μπορεί νὰ ἐφαρμόσει ὁ δικαστὴς **ἀναμορφωτικὰ** μέτρα δηλ. ἐπίπληξη, ἀπόδοσις στοὺς γονεῖς, τοποθέτηση σὲ ἄλλη οἰκογένειαν μὲ σχετικὴν ἐπίβλεψη καὶ τοποθέτηση σὲ **Ἀναμορφωτικὸ Σχολεῖο** ὅπως εἶναι ἐδῶ τὸ Ἐμπειρικό, ὅπου μπορούν νὰ μείνουν τὸ πολὺ ὡς πὸν νὰ συμπληρώσουν τὰ 21 χρόνια. Πρέπει νὰ σημειώσωμε ὅτι μόνον γιὰ τὰ **ἀναμορφωτικὰ** μέτρα λέει ὁ Νόμος ὅτι μπορεί νὰ τὰ ἀνακαλέσει τὸ δικαστήριον ὅποτεδήποτε καὶ νὰ τὰ ἀντικαταστήσει μὲ ἄλλα, ὄχι ὅμως καὶ γιὰ τὰ **σωφρονιστικὰ**. Εἶναι καὶ αὐτὸ ἓνας περιορισμὸς τοῦ δικαστῆ ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐφαρμόσει ὅποιον μέτρο θέλει σὲ ὅποιονδήποτε πράξῃ καὶ νὰ ἔχει δικαίωμα νὰ ἀλλάξει τὴν ἀπόφασίν του σύμφωνα μὲ τὴν κατοπινὴν διαγωγή τοῦ παιδιοῦ.

Ἐκεῖνο ὅμως πὸν εἶναι τὸ πὸν σκοτεινὸ σημεῖο

τοῦ ὅλου Νόμου εἶναι ὁ θεσμὸς τῆς **«διακρίσεως»** πὸν καθιερώθηκε, ὅπως εἶδαμε πὸν πάνω, καθὼς καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ κάθε παιδιοῦ κάτω ἀπὸ 12 χρόνων ὅποιονδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἢ πράξῃ πὸν ἔκανε. Ἐδῶ ὁ νομοθέτης παραγνωρίζει ἐντελῶς τὸ ὅλο πὸν πρόκειται νὰ ἔχει ὁ παιδικὸς δικαστὴς. Ἄν πρόκειται νὰ ἐπιβάλλῃ ποινές, ἀλλὰ πρόκειται νὰ φροντίσει γιὰ τὴν μόρφωση καὶ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ. Καὶ ἔξῃ ἔτων ἂν εἶναι τὸ παιδί πρέπει νὰ κριθῆ ἀπὸ τὸν παιδικὸν δικαστὴ ἂν πρέπει νὰ μῆ σὲ ἀναμορφωτικὸν σχολεῖο ἢ νὰ ἐπιβλέπεται ταχτικά ἀπὸ τὸν ἐπιμελητὴν του. Ἄν εἶναι ἀνεύθινο καὶ μείνῃ πάλι μὲ τοὺς γονεῖς του εἶναι πιθανὸν ὅτι θὰ παραμεληθῆ ἀπὸ αὐτοὺς ὅπως καὶ πρῖν ἀπὸ τὴν πράξῃ καὶ μπορεί σὲ μερικὰ χρόνια νὰ κἀνῃ ἄλλο πὸν βαρύτερον ἐγκλημα.

Γ'. Ἐπιμελητές.

Οἱ *délégués*. — ἐπιμελητές—οἱ κυριώτεροι βοηθοὶ τοῦ παιδιοῦ δικαστηρίου, πὸν χωρὶς αὐτοὺς δὲν μπορεί νὰ λειτουργῆσει ἱκανοποιητικὰ ὁ νέος αὐτὸς θεσμὸς, δὲν περιβάλλονται μὲ ἀσχετὴ στοργὴ ἀπὸ τὸ Νόμο 5098. Ὁ Νόμος δὲν ὁρίζει πὸν εἶναι τὸ *maximum* τῶν ὑποθέσεων πὸν πρέπει νὰ ἀναλάβῃ ἓνας ἐπιμελητὴς, προβλέπει ἀκόμη ὅτι πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς θὰ εἶναι ἀμισθοὶ ἢ ὅτι θὰ πληρώνονται ἀπὸ τὰ σωματεῖα γιὰ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ, πὸν εἶναι περὶ τὸ ἴδιον. Ἐπίσης δὲν ὑπάρχει ἓνας ἀρχιεπιμελητὴς πὸν νὰ παραλαμβάνει καὶ νὰ ἐξετάζει τὴν ἐκθέσεις τῶν ἐπιμελητῶν, παρὸς τὴν δουλειὰ αὐτὴν πρέπει νὰ τὴν κἀνῃ ὁ ἴδιος ὁ παιδικὸς δικαστὴς.—Ἀπὸ μιὰ διάλεξιν τῆς Ἀδᾶς Racine πὸν εἶναι ἐπιμελητῆρα στὸ Παιδικὸν Δικαστήριον στὴ Βρυξέλλαν, εἶχαμε μάθει ὅτι στὴν πόλιν αὐτὴν, ὅπου ἔχει ἐπιτύχει κατ' ἐξοχὴν ὁ θεσμὸς, ὑπάρχουν 500 ἐπιμελητῆς καὶ ἀπὸ αὐτοὺς μόνον 5 εἶναι μὲ μισθόν. Οἱ ἄλλοι ὅλοι κἀνουν ἐθελοντικὴν ἐργασίαν. Ἄλλὰ οἱ πέντε ἔμισθοι εἶναι παραφορτωμένοι μὲ δουλειὰ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι σὺντὰ παραμελοῦν τὴν δικὴν τους. Ἀφοῦ αὐτὰ γίνονται σὲνα πολιτισμένον τόπον ὅπως τὸ Βέλγιον, φαντάζεται κανεὶς εἴκοστα τί θὰ γίνῃ ἐδῶ καὶ μάλιστα στὴν πρώτην ἐφαρμογήν. Σὲ ὅσες κυρίες ἔχουν καιρὸν καὶ ὄρεξιν γιὰ κοινωνικὴν δράσιν, τὸν παρουσιάζεται ἐδῶ ἓνα ἀπὸ τὰ πὸν εὐγενικὰ στάδια γιὰ νὰ ὀφελῆσουν τὴν κοινωνίαν, καὶ ἴσως θὰ ἔπρεπε ἀπὸ τῶρα τὰ σωματεῖα πὸν ἐνδιαφερόμεθα γιὰ τὰ παιδιά Δικαστήρια νὰ προπαγανδίσουν ἀνάμεσα στὰ μέλη τους ὥστε νὰ στρατολογήσουν ἀσχετοὺς ἐπιμελητῆς ὅταν θὰ φθάσει ἡ μέρα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Νόμου. Καὶ ἡ μέρα αὐτὴ ὁρίζεται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Νόμον ὅτι θὰ εἶναι ἡ 15 Ἰουλίον 1932. Ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης νὰ ἀναβάλλῃ καὶ πάλι τὴν ἰσχύν του γιὰ ὅλο τὸ Κράτος ἢ γιὰ μερικὰς περιοφείεις.

Ἔτσι μᾶς γεννιέται τὸ ἐρώτημα. Τῶρα ἔχομε νόμον—**θὰ ἀποκτήσωμε ἄραγε κάποιον καὶ παιδικὸν δικαστήριον;**

Ἄ. Στουδίτου